

СТАНОВИЩЕ

ЗА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЯ НА АТАНАС БОЯДЖИЕВ НА ТЕМА „ПОЛИТИЧЕСКА ИСТОРИЯ НА ВИДИН (XII В. – КРАЯТ НА XIV ВЕК),

С НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ ПРОФ. Д-Р ЦВЕТАНА ЧОЛОВА

Докторската дисертация на Атанас Бояджиев е посветена на важен период от историята на град Видин от края на XII век до края на XIV век, който според мнението на докторанта, е частично застъпен в българската медиевистика. Целта на изследването е да бъде предложена цялостна картина на развитието на Видин от административна област на Второто българско царство в полусамостоятелна политическа формация от държавен тип. С оглед на осмисляне на това развитие в дисертацията се разглежда историческата роля на всеки един от владетелите на Видин.

Докторантът се е постарал да представи в хронологична последователност отделните етапи в развитието на Видин, като изследва обстойно въпросите за политическата роля на неговите владетели в средновековната история не само за града, но и на българската държава през разглеждания период.

Изследването се опира на широка изворова база, която е подробно класифицирана по произход и значимост, и съответно критично анализирана в глава първа.

Докторантът е намерил за нужно да раздели един сравнително неголям текст на 10 глави, на свой ред разделени на параграфи (от 4 до 10). Всъщност съдържанието не отговаря напълно на заглавието на дисертацията – в първите пет глави, които обхващат около една трета от текста, се разглежда географията на областта и историята на Видин от I до XII век. Изясняването на тези въпроси е само по себе си важно, но би било по-подходящо цялата част уводна част да бъде сведена до една глава.

Същинското изследване отговарящо на заглавието на дисертацията фактически започва от глава седма (Видин в сложната политическата обстановка в периода от края на XII в. до края на XIV в.), посветена на периода когато Видин е включен в състава на възстановената българска държава, но същото време започва процес на обособяване при управлението на полусамостоятелните феодални владетели Белота, Ростислав Михайлович и Яков Светослав. Макар да приема схващането за развитието на феодален сепаратизъм в България, докторантът смята, че в случая става дума не за отцепнически действия, а за лавираща политика на оцеляване в противопоставянето между Българското царство и Унгарското кралство.

В глава осма се разглежда политическото управление на Видин при князете Дърман и Куделин, принадлежащи към висшите кръгове на куманската аристокрация, при деспот Михаил Шишман (след това цар Михаил III Шишман Асен) и неговия брат деспот Белаур.

Глава девета е посветена на анализ на политическата система на апанажа и мотивите на цар Иван Александър за обособяването на Видинския като такъв, царуването на Иван Срацимир и падането на Видинското царство под турска власт.

В последната десета глава, която е само от четири страници, се разглежда Видин като религиозен и книжовен център.

С оглед на целта изследването и в духа на историографската традиция докторантът се е концентрирал върху политическата и военна история на Видин, а другите измерения на развитието на града и областта са изчерпани само с няколко изречения в параграф втори на глава шеста („градското стопанство и социалния живот на Бъдин ... били с ясно изразено земеделска ориентираност“, а „голяма част от населението ... представители от българската етническа и социална структура“). Създава се впечатление, че историята на града като политически център се разглежда откъснато от хинтерланда, без който той не би могъл да съществува (като изключим бележките за географията в уводната част).

В заключението (също тъй твърде кратко) са изведени тезите на дисертанта за характера на управлението на владетелите на Видин и политиките на неговото обособяване. Освен библиографията дисертацията съдържа и приложение (извадки от някои основни документи).

Основен недостатък на дисертационния труд е излишно раздробената и неравномерна структура.

Като цяло дисертацията на Атанас Бояджиев показва забележителна ерудиция и умение за критичен исторически анализ. Това е дало възможност на докторанта да каже свой принос в изследванията на Видин през късното Средновековие, така че неговия труд заслужава положителна оценка.

01.06.2016 г.

проф. Румен Генов